

# GORENJEV

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za druge države stane 5-60 K. Posamezna številka po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnistvo je na pristavi gosp. K. Florian v «Zvezdi».

Izhaja vsako soboto  
zvečer

Inserati se računajo za celo stran 60 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za peti-vesto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravištvu naj se blagovoljivo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

## Somnambulizem ali blaznost.

Ko je začelo škripati v zadnjem koalicijskem ministrstvu, govorilo se je tudi o tem, da pride do nove koalicije in da dobe v tej novi koaliciji tudi južni Slovani svojega ministra-krajana. Takrat je zašumelo po vsem velikem gozdu nemškega časnikaštva, na krov so se klicali vsi nemški poslanci, vsi zakoniti in zakulisni vplivi, ki naj za vsako ceno preprečijo to nesrečo.

Vse nemštvo je čutilo instinktivno velik pomen takega dogodka za južno Slovanstvo in se postavilo v bran.

Sedaj se je obrabilo prvo Bienerthovo ministrstvo; na vladi je tega imena drugo ministrstvo, kateremu pa je bela žena že pri rojstvu pritisnila svoj pečat na čelo. Nihče ne veruje, da bo živelo, tudi njegovi prijatelji ne. In zopet je nastalo pereče vprašanje o zastopstvu južnih Slovanov v ministrstvu. Sedaj ima ta načrt več upanja do oživetja nego kdaj poprej. Ali nemška javnost je popolnoma mirna. Odkod ta čudna prikazen?

Kdor nepristransko zasleduje naše javno življenje, zapazi v njem kot rdečo nit neko staro prokletstvo. Če pride trenotek, da ima slovenska stvar upanje narediti en korak naprej, so takoj na delu taki, ki streljajo svojim krvnim bratom v hrbet. Kakor Erinije se začnejo dvigati mršave glave, ki s hripavim glasom kriče v svet: ali nam vse, ali nobenemu nič.

Ministra-krajana so si pridobili najprej Poljaki, potem Čehi, Nemci imajo po svoji birokraciji že vso upravo v rokah. Nemci so do malih izjem vsi resortni ministri. Vendar so zahtevali še ministra-krajana in dobili so ga. Ker so imeli za to službo preveč kandidatov, je nastala struja z devizo, da ni treba ministra-krajana in res ga nekaj časa niso imeli. Sedaj ga zopet imajo.

Vse slovensko ozemlje čuti težko pest nemške birokracije. Ta težka pest se čuti v justici in po-

sebno v politični upravi. Vendar vse to je malenkost proti pritisku, ki ga čutimo v zadnjem času vsled delovanja nemškega ministra-rojaka. Višja mesta pri upravi nam sploh niso pristopna. Težko se prerije kak Slovenec do šestega ali petega razreda. In nihče ne sme javno kazati svojega slovenskega prepričanja.

Če bi se kak slovenski dvorni svetnik ob desetih zvečer le najmanje politično izpostavil, je drugo jutro ob devetih že obglavljen. Skoro vsa višja birokracija je nemška, nemška vsa resortna ministrstva. In k tem razmeram pride še minister-rojak, ki čuva nad vsako v kočevske hribe ali na konec Dalmacije zanešeno nemško bilko, kontrolira na oddaji vseh javnih služb, vpliva pri justičnem ministrstvu na delovanje državnih pravdnistev, pri finančnem in poljedelskem ministru na oddajo denarnih podpor. Ta minister ima nalog in tudi resno voljo podpirati v vseh strokah že tako saturirane in povsod protežirane Nemce in odpraviti Slovence, o katerih sodijo naši Nemci, da imajo že vsled svojega rojstva pritisnjen znak inferiornosti na čelu. To delovanje nemškega ministra čutijo vsi Slovenci, to čutijo naši sodniki, profesorji in posebno še politični uradniki. V tem štadiju se nam nudi prilika, dobiti neko protitežo proti temu pustošenju.

In kaj delamo mi?

Mi razpravljamo teoretično vprašanje, ali je minister-rojak v naši ustavi zakonito utemeljen, ali ta institucija ni morda kak neutemeljen izrodek našega političnega življenja.

Tisti učenjak, ki je meril svoje kroge naprej, ko se je podiralo mesto, tisti učenjak, ki v takem položaju ni imel druge skrbi, nego to, da bi se ne zmešali njegovi zarisani krogi, je bil čudak in morda nekoliko smešen, tisti pa, ki se potaplja in se ne prime za drog, ki se mu ponuja, je norec.

V tem štadiju se obnašamo kakor veliki milijonarji, ki v zimskih mesecih zapravljajo z najetimi ženskami svoje rente v Nici, ali pa po pariških bulvardih. Vbijamo si glave ali minister-rojak, ali strokovni minister, ali pa nič. Če to ni predpustni somnambulizem, je politična blaznost.

Ali naj mi, politično brez prava in od vseh strani pritiskani na steno, rešimo vprašanje, ali je institucija ministra-rojaka v ustavi utemeljena ali ne, ali je za upravo koristna ali ne. Ali naj se prepiramo zaradi tega vprašanja tako dolgo, da nemški minister-krajan pomeđe vse, kar je nemštvo na potu?

Vsa čast dr. Krekovemu političnemu prepričanju in vsa čast „Slovenčevi“ radovednosti! Mogoče, da ima dr. Krek načelne pomisleke proti hrepenenju po ministrskih službah in posebno tudi pomisleke proti instituciji ministra-krajana; ali za njegov ugled in naš obupen položaj bi bilo bolje, da bi teh svojih pomislekov ne obešal ravno sedaj na veliki zvon.

Poljakov je okoli šest milijonov. Pred tridesetimi leti so že temeljito poračunali z nemško birokracijo; imajo popolno avtonomijo, močno plemstvo, največje simpatije krone in dvornih krogov in vedno najmanj enega resortnega ministra, a kljub temu smatrajo ministra-krajana za potrebnega. Čehov je le nekaj milij, imajo pa še vplivnejše plemstvo, več industrije in bogastva od Poljakov, imajo čile, zavedne, samostojno misleče mase, in tudi ti ne dvomijo o potrebi ministra-krajana. Nas je poldrugi milijon, nimamo ne plemstva, ne naklonjenosti dvora, ne znatne industrije, imamo k večjemu par sramežljivih dvornih svetnikov, nemški valovi pluskajo od vseh krajev na naše livade, in mi si ubijamo glave, ali je minister-krajan v ustavi utemeljen ali ne. Minister-krajan za južne Slované je na dnevnem redu. Dosegljiv je, če bi bilo v vseh slojih parlamen-

## PODLISTEK.

### K stoletnici Darwina.

Ravno sto let je letos, kar se je narodil v Shrewsburu na Angleškem oče Svobodne Misli, znameniti učenjak-prirodoslovec Charles Darwin (12. februarja 1809). — V njegovih mladih letih ni ničesar, kar bi nas moglo posebno zanimati. V petnajstem letu svoje starosti ga je začela veseliti kemija; ko je zapustil kolegij, je šel v Edinburg, kjer je hotel študirati medicino; toda ta mu ni ugajala, zakaj čutil je velik odpor proti krvi. Iz Edinburga je šel v Cambridge, toda hrepenenje njegovo ga je vleklo k geologiji in mineralogiji in tako je nastopil na ladji Beagle pot okoli sveta. S tem se je odločila usoda njegovega življenja (oče Darwinov je hotel, da bi postal sin pastor). Ta njegova pot je bila povod neumornega dela. Izšli so plodi tega dela, cela serija knjig, ki so vznemirile ves tedanji omikani svet. Nekega krasnega dopoldneva v jeseni leta 1859 je izšlo glavno delo Darwinovo: „O nastanku vrst“. Zjutraj je knjiga izšla, zvečer je bila že razprodana. Natis je izhajal za natisom, v vse jezike civiliziranih narodov je bila preložena ta knjiga. Darwinov nauk o nastanku vrst živali in rastlin, o katerih

so dotadaj ljudje mislili, da so večno neizpremenljive, ta revolucionarni nauk je švignil kakor blisk v tabor prirodoslovcev, kjer je še mnogo starih gospodov, privržencev cerkve, sladko spalo v prijetnih sanjah svete vere. Nastal je res nekaj duševen vihar, ki je zabučal po vsem civiliziranem svetu. Samotarec Darwin je pojasnil svetu, da je imel Lamarck in cela vrsta njegovih prednikov, ki so zastopali isto mnenje, popolnoma prav. Kar je bilo prej še megleno, se je razjasnilo, solnce je zažarelo in megle so se razkropile.

Darwin je proglasil, opiraje se na tisoče trdnih in neomahljivih dokazov, skrbno izbranih in strogih, ki jih je iskal z velikim trudom, po vseh delih sveta, sledeči veliki princip: vsaka živalska ali rastlinska vrsta, ki je že prešla ali ki še živi, je nastala prirodnim potom razvoja iz treh ali štirih prvotnih tipov in verjetno iz enega pratipa (architipa). — Darwin je pobil vse dosedanje nazore o vedi v tem smislu in je pokazal novo pot ki je peljala k pravemu spoznanju, prave vede.

Kakor sem že omenil, je bilo tedaj med prirodoslovci mnogo starih gospodov, ki so prišli sedaj na dan s svojimi zastarelimi in naivnimi nazori, in ki so še pošteno verovali, da je bil svet ustvarjen po čudežu. Roko v roki so se za-

čeli bojevati z Darwinom in z njegovimi pristaši, katerih je bilo vsak dan večje število. Mnogi, ki so pridno študirali novo delo in ki so hoteli dokazati njegove napake in zmote in tako pobiti Darwina, so postali kmalu strastni privrženci novega nauka in so opustili svoje malenkostne in ničvredne predsodke. Drugi pa so zopet hodili svojo staro pot in so umrli kot nasprotniki novega nazora.

Razumljivo je, da se je dvignila proti Darwinu tudi črna vojska duhovščine, s svojim Mojzesom na čelu in z „znamenjem križa na zastavah“.

„Ta torej uči, da izhaja človek iz zveri, iz vrste, podobne opicam? To se pravi z drugimi besedami, da bog ni ustvaril človeka kot takega.“ In izšel je cel roj bojovnih spisov.

Prirodoslovci so se bojevali na podlagi neovrženih in neovrgljivih faktov in zdravega ljudskega razuma, teologi z otopelimi orožjem vere in dogmatičnih pojmov.

Talentrani kritik teolog David Friedrich Strauss je napisal delo „Der alte und der neue Glaube“, v katerem se pokaže kot vnet in goreč privrženec nauka Darwinovega. Svoji „novi veri“ je dal temelj nauka o razvoju. Vendar njegovi učenci ga žalibog niso podpirali. Hrepenel je po



tarne delegacije toliko patriotizma, da bi se vsaj v tej točki enkrat zapostavila osebna pohlepnost. Šance za južnoslovanskega ministra-krajana so ugodne, ali vendar so nemški listi popolnoma mirni.

Dosedaj so pobijali to institucijo nemški listi, nemški poslanci in dvorne dame, sedaj jo pa pobijajo: slovenski klub, dr. Šušteršič, dr. Krek in dr. Benkovič. Naše dobro ljudstvo je požrlo dosedaj mirno klerikalno obstrukcijo v deželnem zboru, požrlo žlindro in verjelo slovenski ljudski stranki, da se peha za njegove koristi. Če pa se tudi vspricho najnovejšega političnega žonglerstva, ki se igra z našo prihodnostjo, z našim bitjem in nebitjem, nič ne gane v duši našega ljudstva, četudi sedaj v glavah naših volilcev ne bo več razsodnosti nego v glavah črnuških kmetov, potem je to žalosten simptom za našo prihodnost, potem je to dokaz naše politične zaostalosti, dokaz, da smo vredni vlade — Teodorja Schwarza.

## Nehajte že s ščuvanjem!

Vedno hujše pritiskajo sovražne sile na Slovence v Avstriji, zlasti se na nas maloštevilne Slovence. Zdi se, kakor bi se vse zaklelo zoper nas, od najodličnejših faktorjev v državi notri do zadnjega nemško-čutečega vladnega služabnika. Ako se ganemo le nekoliko, že plane vse pokoncu, ako dihnemo le nekoliko krepkeje, že nam obesijo meč nad glavo. Vedno bolj prihajamo do spoznanja, da pač smemo plačevati davke, tudi krvaveti na neštivilnih bojnih poljih, da pa sicer nočejo poznati naše zvestobe, da vsako naše količkanje samostojne narodno gibanje že smatrajo za nevarno naši državi, ki se vedno tiči v usodepolni zmoti, da jo drži pokoncu nemštvo.

Pač bi bilo vse drugače, ko bi bili Slovenci narod bogatašev. Tedaj bi se ne gledalo tako prezirljivo doli na nas, tedaj bi vlada in Nemci hitro dobili potrebni respekt pred nami. Zato je pa pred vsem potreba, da se gospodarsko ojačimo. Ni majhna naša zemlja: od Drave in Mure do istrskih obali stanujejo Slovenci in doli do Carigrada se širi ozemlje, ki je naseljeno s istima narodom, kateri se le v naglasu razlikuje od nas. To ogromno ozemlje samo potrebuje, da na njem gospodarijo domači sinovi, da imajo gospodarsko moč v rokah domačini, da mu dele pravico po uradih lastni sinovi, in gotovo ne bo treba našim ljudem jemati potni les y roko in potovati v daljno Ameriko, domačo grudo pa puščati tujcem, ki se vedno bolj vgnezujejo v njeno osrčje.

Ne bo nas rešil samo kmet; mi potrebujemo vseh stanov, če hočemo narodno napredovati! Ali ni blazno vedno ščuvanje proti drugim stanovom po našem klerikalnem časopisju, zlasti po «Domoljubu». Vse kmečke organizacije, vse rajfajzovke, kmetijska društva, kmečke zveze in umetna gnojila s Tomaževo žlindro niso v stanu rešiti naš narod propada, ako se mu ne da sredstev, da se duševno toliko omika, da bo mogel tekmovali s svojim nemškimi ali laškimi sosedom, zraven pa tudi, ako se mu ne da prilike, da tisti del naroda, ki ne more dobiti kruha iz kmečke grude, dobi kruha drugod v domovini. Tok preseljevanja z dežele v mesto se da pač omejiti, ali ustaviti

resnici — prišel pa je s svojimi deli dvajset let prej, nego bi smel.

Neprijatelj posvetnega hrušča, kakor je bil, se je skrtil Darwin s svojo mlado ženo v Downu, mali vasi blizu Londona, kjer je tudi mirno umrl 19. aprila leta 1882 z nasmehom dobrote na obrazu. Lahko je umreti človeku, katerega življenje je bil delaven dan, in ki se zaveda, da je storil, kar je mogel storiti.

Kaj pa je storila angleška cerkev po njegovi smrti, po smrti moža, ki je bil celo svoje življenje sovražnik teologije in vere v čudeže? Napravila mu je slaven pogreb in ga pokopala tako, kakor se pokopava na Angleškem le visoke cerkvene dostojanstvenike. Darwin je bil proti svoji volji (postavil si je lasten grob na popolnoma drugem mestu) pokopan v stari opatiji westminstrski, v slavni angleški cerkvi poleg Izaka Newtona. In v istem času so govorili štirje verujoči duhovniki v štirih londonskih cerkvah o veliki izgubi, ki je zadela angleški narod s smrtjo Darwinovo. Ves svet se je čudil, kako časti cerkev nevernega učenjaka.

S. M.

se ne da, in naš kmet, ki količkanj lažje giblje, da vsaj enega svojih otrok študirati, nepremožni kmetaki ljudje pa maravnim potom silijo v obrti in tovarne.

Namesto, da bi ščuvali kmeta zoper meščana, obrtnika zoper uradnika, složimo rajše svoje moči, da postanemo gospodarji na svoji zemlji in nobenemu ne bo primanjkovalo kruha. Kje so nadaljevalne kmetijske šole, kje meščanska, kje trgovska, kje obrtna, razna strokovna učilišča, da bi iz njih brez posebnih stroškov izšli naši ljudje, ki bi zasedli mesta po tovarnah, trgovinah, obrtnih zavodih, rudnikih, kjer se sedaj šopirijo sami Nemci. Zemlje imamo dovolj, kruha je dovolj v naših krajih, toda ta kruh jedo od vseh vetrov k nam prignani tujci, Slovincem pa mečejo drobtine zato, da jim snazijo črevlje. Brezvesten je klerikalni boj zoper našo veletrgovino in veleobrt, ki je šele v povojih, ki pa zna sčasoma tisočim naših rojakov na ta ali oni način prinesiti boljsega kruha, brezstiden je boj proti slovenskemu uradništvu, ki si itak izbere trnjevo življensko pot, ker se mora povsod umikati Nemcu-gospodarju, ki pa vendar krepko drži narodno zastavo v vseh prilikah. Ali so klerikalni vodje morda kmetje, ali niso dr. Šušteršič, dr. Krek, dr. Lampe, dr. Žitnik itd. «skrijci», kakor posmehljivo imenuje zadnji «Domoljub» slovensko narodno inteligenco. Tudi «skrijci» so potrebni in kakor visoko spoštujemo kmetški stan, kakor smo že neštokrat povdarjali, da je to steber našega naroda, istotako z vsem prepričanjem lahko rečemo, da po klerikalnem časopisju rohneči vsakdanji boj proti drugim stanovom kmetom veliko več škoduje nego koristi, poleg tega pa v nerazsodnih masah vzbuja najnižje strasti, nevoščljivost, sovraštvo, maščevalnost in brezdelje, češ, da bodo itak drugi skrbeli zanje. Prva pa je samopomoč, in kjer si ne morem pomagati sam, tam je dolžna pomagati družba. In ta človeška družba obstoji iz ljudi raznih stanov, raznih lastnosti, ki se pa morajo izpopolnjevati drug drugega, ker le na taki podlagi je mogoč krepak narod!

## Gospodarski del.

### Strojne zadruge.

I.

Kakor smo se pričeli Slovenci združevati in organizirati v drugih panogah kmetijskega gospodarstva, na primer v mlekarstvu, živinoreji, kletarstvu i. t. d. s prav ugodnim vspehom, tako se moramo tudi glede lažjega in hitrejšega obdelovanja naše zemlje, spraviljanja kmečkih pridelkov in pripraviljanja krmil živini v zimskem času.

Delavci beže iz kmetij za boljšim zaslužkom in lažjim delom, na domu ostane navadno gospodar z nedoraslo družino, kateri se poti in trudi na vse mogoče načine, kako bi se nadomestil kar najboljše mogoče delavne roke s kako drugo nadomestujočo močjo.

Res je, da moramo stremeti po tem, da se poljsko gospodarstvo, to je setev, žita, kar najbolj mogoče omeji; prideluje pa kar največ mogoče krmil in redi živine v hlevu.

Vendar računajmo z obstoječimi, dejanskimi razmerami, da se kar čez noč tudi ne more preurediti kmetij.

Kdor pa goni vedno eno pesem: kmetje, zasejte svoja polja s travami in deteljami, izpremenite jih v travnike, se nam ne zdi popolnoma normalen. Vse do gotove meje!

Tudi žita rabimo za prehrano prebivalstva, treba pšeničnega, ječmenovega, prosenega i. t. d. zrna. Potrebuje se slame, in sicer nekaj za kritje streh, nekaj za primes k senu in krmiljenje v podobni rezanice (zobanja), nekaj za nastiljo in druge potrebe.

Da bi se prišlo na Gorenjskem kmalu do tega, da bi se krmilo izključno samo seno, še lep čas ni misliti. Po naših mislih bi ne bilo to gospodarsko pametno in umestno.

Ker se po gorenjski ravnini, okrog Ljubljane, Kamnika, Kranja, Škofje Loke tja do Radovljice seje še vedno dokaj žita, s katerim je v času zorenja in spraviljanja pod streho dokaj opravila, a delavcev je od leta do leta manj, ne moremo dovolj priporočati kmetovalcem, da se zedinijo, združijo, organizirajo v strojne zadruge.

Namen teh zadrug bi bil, skupno nakupiti za vse člane stroje, katerih se v gospodarstvu najbolj potrebuje in iste dati v uporabo članom proti primerni odškodnini.

Slamorenice in mlatilnice z gepli (vitli) so povsod splošno znane. Dela se hitreje nego z rokami, a pri tem delu se uporablja živina, katera tudi posebno ob času mlatve silno trpi. Biti cel dan vprežen ob silni vročini, katera pripeka, od druge strani pa zopet muham in brenceljnom kljubovati, je tudi za žival, vola, konja nekaj groznega.

Priporoča se bencin, par in sicer motorji, v katere ni potreba vpregati živine.

Krivo je to, da so naše kmetije male, samemu gospodarju ne kaže investirati več tisočev samo v motor, ker bi ne imel toliko porabe, da bi delal tudi sosedom, one podjetnosti žalibog pri nas manjka.

Kako vse drugače je na Češkem! Ondi so velika posestva, katerih lastniki so prisiljeni uporabljati stroje. Od velikih posestnikov so se navzeli tudi kmetje one zavesti, da si treba nabaviti strojev. Toda kako? Enemu, dvema ni karalo! Stopili so v posvet, dogovorili so se za neka pravila, za nek red; dali si besedo, da pristopijo vsi kot člani društvu (v španovijo), ustanovili so tako — strojno zadruge. Nekaj potrebnega denarja so zvrgli sami skupaj, nekaj so napravili izposojila, nekaj so dobili od dežele, države in drugih takih korporacij. Delavcev ni bilo. Pa so se domenili med seboj: danes podelamo tebi, jutri meni, tretji dan zopet drugemu itd. To je bistvo samopomoči, le tako je mogoča zmaga in obstoj kmečkega stanu.

Taka zadruga se je ustanovila te dni na Zg. Brnikih pri Cerkljah. Upamo, da bode mnogo koristila članom in se je posestniki z veseljem oprimejo.

Prihodnjič priobčimo pravila te zadruge, da se Gorenjci seznanijo z njimi.

Prav gotovo obudi mnogo zanimanja in ji najbrž sledi kmalu kaka naslednica.

Jožef Jenko.

## Razdelitev državnih podpor za izboljšanje govejih hlevov v letu 1909.

Z ozirom na dejstvo, da se je nadejati tudi za to leto državne podpore za primerna izboljšanja hlevov, razpisuje podpisani odbor razdelitev takih podpor za leto 1909.

Davčna podpora za izboljšanje hlevov je namenjena tistim kmetovalcem, ki v smislu tega razglasa izboljšajo svoje hleve do 1. septembra t.l.

Za podporo lahko prosijo kmetovalci iz vseh krajev naše dežele, vendar se bo v prvi vrsti oziralo na prosilce iz takih krajev, koder govedoreja kmetovalcu največ donaja in kjer je za propeh mlekarstva, za dobivanje brezhibnega mleka nujno potrebno, da se hlevi izboljšajo, ki sedaj nikakor ne zadoščajo.

Za podpore vredna se bodo smatrala le ona izboljšanja domačih (ne planinskih) hlevov, če se hlevi, kjer se napravlja gnoj, ki niso tlakani, niti nimajo odtokov, po zgledu drugih vzornih hlevov, po dobrih načrtih ali po navodilu strokovnjakov, posebno kmetijskih potovalnih učiteljev in učiteljev na kmetijskih šolah, izpremene v tlakane hleve z vednim izkidovaljem in se gnojišče ter gnojnična jama naredita posebej, zunaj hleva.

Pri izboljšanju hleva je vsekako izpolniti tele pogoje:

1.) Skrbeti je, da ima hlev dosti svetlobe in čist zrak, ki se doseže s primernimi prevetrovalnimi napravami, da imajo živali ugodno toplino, da je zadosti prostoren in vedno popolnoma snažen. Živalsko stojišče je tako urediti, da se živali lahko izpuščajo na tekališče in napajališče in da ob času požara lahko pridejo na prosto. Pri ureditvi je skrbeti za telečje kočice (tekališča) in za to, da se lahko donaja krma in stelja, gnoj pa lahko in hitro iz hleva spravila.

2.) Tlak je narediti, kakor dopuščajo razmere, iz betona, kamenja, opeke, ali iz lesa. Kar se lesa rabi za hleve, ga je treba posekati pravočasno pozimi, da je trpežnejši, in če je mogoče, naj se namaže s kakim varovalnim sredstvom.

3.) Stojišča morajo biti nepredorna, morajo toliko viseti (2 $\frac{1}{2}$  do 3 cm na meter), da gnojnica odteka, in v hlevu mora biti jarek za gnojnico, da se neovirano odteka v gnojnično jamo zunaj hleva.

4.) Jasli morajo biti toliko nizke, da mora goved iz njih s sklonjenim vratom jesti, ne pa da se morda mora še kvišku spenjati ali pri jedi z vratom drgniti ob sprednji rob jaslja. Gare za seno, kamor se goved mora spenjati in vsled tega kriviti hrbet, niso umestne in torej niso priporočene.

5.) Gnojišče, ki mora vsekako biti zunaj hleva, je lahko prosto ali pokrito. Gnojnične jame naj bodo nepredorne in naj imajo take priprave, da se gnojnica iz njih jemlje lahko in brez truda; vendar so pa tudi drugače narejene gnojnične jame dopustne, ki so v deželi navadne, da so le dobro narejene in nepredorne. Prošnje onih prosilcev, ki si priskrbe gnojnične sesalke ali druge primerne priprave za izpraznjevanje gnojničnih jam, potem gnojnične sode in razprševalnike, bodo imele prednost.

Prosilci za državno podporo, ki v tem letu izboljšajo svoje hleve, naj se zglase za podporo precej, ko bo hlev popravljen, in sicer z nekolkovano prošnjo, kjer je povedati, koliko glav živine prosilec navadno redi čez zimo.

Izboljšanje hlevov je zgotoviti saj do 1. septembra 1909 ter je najkasneje do tega dne izboljšanje s prošnjo za podporo vred semkaj naznaniti. Kdor do tega časa izboljšanja ne izvrši in prošnje ne vložil, izgubi pravico do podpore.



Dovršena izboljšanja hlevov bodo potovalni učitelji pregledali, in na podlagi njih poročil bo glavni odbor stavil c. kr. kmetijskemu ministrstvu primerne nasvete, kako je nagrade razdeliti. Da bo mogoče hleve pravočasno pregledati, naj se izboljšanje precej po izvršitvi semkaj naznani in naj se nikar ne čaka na gori povedani skrajni rok.

Pri nasvetovanju se bo glavni odbor oziral na število prošelj, na obseg in način izboljšanj, na velikost stroškov, na to, ali je v dotičnem kraju mnogo ali malo izboljšanih hlevov, in pa seveda tudi na premoženjske razmere prosilcev.

V krajih, kjer se živina redno ne pase ali je sploh ni mogoče pasti, bodo imeli tisti prosilci prednost, ki naredijo na prostem tekališča, zlasti za mlado živino.

Dovoljene državne podpore se izplačajo konec leta 1909, a podpisani glavni odbor posameznim prosilcem nikakor ne more jamčiti, ali kaj dobodo in koliko dobodo.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

**Tedenski sejem v Kranju dne 22. februarja 1909.** Prignalo se je — konj, 74 glav domače goveje živine, — glav hrvaške goveje živine, 1 domačih telet, — hrvaških telet, 27 domačih prašičev, — hrvaških prašičev, — domači ovci, — hrvaških ovac, — koz, — buš in — bosanskih volov. — Pitani voli 100 kg 64—68 K, na polovico 100 kg 58—60 K, za pitanje 100 kg 52—54 K, kumerni 100 kg 36—46 K. Pšenica K 12:50, proso K 7:75, rž K 10—, oves K 9—, ajda K 9—, repno seme K 80—, fižol ribničan K —, mandalon K —, koks —, krompir K 3:20 za 50 kg, seme dom. detelje 58—60.

**Podružnica c. kr. kmetijske družbe v št. Vidu nad Ljubljano** je imela svoj 17. kmetijski sestanek v nedeljo, 24. januarja. Govoril je družbeni ravnatelj G. Pirc o notranji ureditvi hlevov. Povedal je, kako imajo drugod hleve urejene in kako se pohvalijo z njimi. Čist zrak, svetloba in primerna gorkota so posebno potrebni živini, če hočemo, da dobro uspeva. Le tisto živino imamo v bolj temnem hlevu, ki jo hočemo opitati. Živini je pa tudi treba prostega gibanja, zato je govornik priporočal nekake skupne pašnike, ne toliko zavoljo paše same, kakor pa zavoljo gibanja živine na prostem. Pri nas se to ne bo lahko vpeljalo, pač pa bodo posamezni naprednejši kmetovalci izpuščali živino v zagrajene sadovnjake. Sploh je gospod predavatelj podal veliko lepih misli, za kar so mu bili navzoči prav hvaležni. Čestitali so mu tudi na cesarskem odlikovanju in mu ob njegovi 25letnici delovanja pri c. kr. kmetijski družbi zaklicali „živio“. Da bi še mnogo let deloval s takim uspehom za povzdigo kmetijstva, kakor je delal v preteklih 25 letih!

## Shod zaupnikov narodno-napredne stranke.

Dalje.

Po dr. Trillerjevem poročilu se je vnela živahna debata.

Prvi se je oglašil k besedi graščak Rudež iz Ribnice, ki je izjavil, da ni popolnoma zadovoljen z nastopom narodno-naprednih poslancev v deželnem zboru. Zanašali so se preveč na obljube S. L. S. Meščanom in volicem narodno-napredne stranke ni bila nikaka sila, da se omogoči delovanje deželnega zbora, pač pa S. L. S., katera je rabila narodno-napredno stranko za to, potem jo pa pustila popolnoma na cedilu. Storit se je vse, kar je zahtevala S. L. S. Dovolilo se je desetmilijsko posojilo, ki pride v dobro samo volicem S. L. S., meščani pa ne bodo dobili prav nič. Dr. Triller se je tudi zavzemal za odpis deželnih naklad hišnim posestnikom, ali S. L. S. tega ni dovolila. Bolje bi bilo torej, da bi bili poslanci narodno-napredne stranke onemogočili delovanje deželnega zbora.

Ljubljanski obč. svetnik Lenčič se ne strinja z izvajanjem predgovornikovimi, kajti če bi se bilo onemogočilo delovanje deželnega zbora, bi tudi mesto Ljubljana ne dobila 2½ milijonskega posojila. Sicer bo pa od desetmilijskega posojila gotovo tudi nekaj prišlo v dobro mestom.

Dr. Žerjav je mnenja, da je prvi govornik hotel povedati, da naprednjakom ni bilo toliko ležeče na delovanju deželnega zbora, kakor drugim. Misli pa, da je popolnoma prav, ako se razpravlja v javnosti vprašanje, kake garancije je dobila narodno-napredna stranka za to, da se odstrani iz dežele baron Schwarz. Reklo se je, da bi bilo delovanje deželnega zbora onemogočeno, ako bili narodno-napredni poslanci z vso silo dejansko napadli deželnega predsednika. Če so bile garancije, da se odstrani baron Schwarz zadostne, potem se tudi govornik pridružuje obsojbi, ki jo je izrekel prvi govornik. Pozivlja vodstvo, da jasno izjavi, kdo je bil tisti, ki je dal zagotovilo, da se odstrani baron Schwarz, in ali je res, da je izjavil dr. Šušteršič, da je dobil od ministrskega predsednika Bienertha izjavo, da je ta že poslal baronu Schwarzu dopis, glasom katerega mu v najkrajšem času pošljejo modro poilo. Prosi vodstvo brezobzirnega pojasnila.

Župan Hribar pripominja, da ima dežela poleg novega desetmilijskega posojila še 4 milijone starega, skupaj torej 14 milijonov, vsled česar je dežela obremenjena gotovo za 700.000 kron na leto. Kdo bo plačeval to, ako ne davkoplačevalci, pred vsem meščani, potem pa tudi kmetje, dasiravno so že tako preobloženi s plačili, da komaj zmagujejo. Kje dobiti denar? Res je, da bo dežela dobila gotove svote od države, v svrhu saniranja deželnih financ, ali te svote so bile v prvi vsti namenjene za izboljšanje učiteljskih plačil! V ministrstvu se je to izrecno naglašalo! Sicer pa denar, ki ga dobi dežela od države, daleč ne dosega svote 700.000 K, torej bo dežela za celih 50 let obremenjena z velikansko svoto 880.000 K. Ali je to potem tisto modro gospodarstvo, o katerem se je toliko govorilo pred volitvami? Dolgove pač zna delati vsak, ali kako se jih bo plačevalo! V tem se zanaša S. L. S. edino na vas, davkoplačevalce.

V deželnem zboru se je stavil predlog za odpis doklad na nove hiše, ki so zgrajene po poresu. Pri tem je treba pripomniti, da Ljubljana plačuje 40%, torej dve petini vseh deželnih doklad. Država je oprostila posestnike novozgrajenih hiš za 18, oziroma 25 let državnih davščin, zato je govornik svoj čas predlagal v deželnem zboru tudi odpustitev deželnih doklad, kar bi znašalo okoli 60.000 K na leto, pozneje pa 33.000. Kaj bi bilo, če bi se Ljubljani darovala ta majhna svota skozi 18 let, posestnikom hiš pa bi bilo marsikaj zljajšano. Dr. Triller pa je predlagal oprostitvev doklad samo za pet let, kar bi zneslo skupaj samo okrog 170.000 K brez obresti. Dovolilo se je posojilo 10 milijonov, ki se bo razdelilo povsod, samo ne Ljubljani, ali za Ljubljano ni našla niti ona malenkost milosti v njihovih očeh. To najboljšo ilustrira nujno potrebo krepke organizacije v narodno-napredni stranki, da v bodoče s svojim delovanjem prepreči tako postopanje. S. L. S. si pač misli: kaj to, da imamo le mi, četudi pride za nami potop. Želim, da bi ob takem ravnanju kmalu prišel ta potop, ki bo poplavljal klerikalno stranko. (Odobranje!)

Dr. Triller izvaja, da dela g. Rudež krivico narodno-naprednim poslancem, ako jim očita, da niso onemogočili delovanje deželnega zbora. Dоследno se kaj takega ne da izvrševati, kajti prehuda zahteva bi bila to, da bi stranka, ki je v manjšini, prevzemala vso odgovornost za vse posledice takega postopanja. Pač pa je resnica, da je narodno-napredna stranka preveč zaupala S. L. S., kar se je tudi sedaj posebno jasno pokazalo pri volitvah v trgovsko in obrtno zbornico. Ne oziraje se na to, da si je dala S. L. S. pri volitvah v mali obrti pomagati od Nemcev, je gotovo naravnost škandal, kar je storila S. L. S. v veleobrti, kjer bi bila lahko s svojimi petimi glasovi omogočila zmago narodno-naprednega kandidata. Storit pa ni hotela tega niti tedaj, ko se jej je ponudilo, da bodi prihodnji kandidat v tej skupini klerikalec; in dasiravno bi bila s tem omogočila vreči Nemca, da ne bi se ti še nadalje bahali na Dunaju, da je vsa veleindustrija pri nas v nemških rokah. To bi bilo velikanskega pomena. S. L. S. je vedela to, in vedela je, da ne bi s tem doprinesla niti najmanjše strankarske žrtve. To ni več samo škandal, temveč naravnost izdajstvo narodnih interesov! (Burno odobranje!) Narodno-napredna delegacija v deželnem zboru je s tem dobila najprimernejši pouk za svoje postopanje v bodočnosti. (Odobranje!)

Glede na interpelacijo dr. Žerjava v zavedi garancije na odstranitev barona Schwarz je učeelnik Hribar mnenja, da je stvar vendar poročilu dr. Tavčarja popolnoma jasna. Dr. Tavčar je mnenja, da vseh podrobnosti ne gre obešati na veliki zvon ter še enkrat prečita dotični odstavek v svojem poročilu, ki se glasi:

To je pa tembolj nedosledno, ker se je pri otvoritvi deželnega zbora od najverodostojnejše konservativne strani trdilo, da se je bar. Schwarzu že izposloval pokoj (Klic: „Dr. Šušteršič“ — „Bomo videli, če je res!“), in da je S. L. S. na tem upokojevanju vsaj toliko ležeče, kakor slovenski napredni stranki.

Pri glasovanju se sprejme poročilo o deželnem zboru soglasno.

Predsedstvo prevzame nato dr. Tavčar in župan Ivan Hribar poroča nato

o organizaciji stranke.

Častiti gospodje zaupniki!

Ker ste se danes po več kot dveletnem presledku zopet zbrali v posvetovanje, dolžnost je strankinega vodstva, da vam poda poročilo o tem, kako je zaslužilo zaupanje, katero ste mu na zadnjem shodu zaupnih mož, ki se je vršil dne 15. novembra leta 1906, izkazali. Kakor veste, častiti gospodje, se je na tem shodu pregledal in na novo ugotovil program narodno-napredne stranke, in ker ste ga soglasno sprejeli, je bila dolžnost vodstva, da ga izkuša kar najpopolneje uveljaviti.

Dalje.

## Dopisi.

Radovljiske novice.

— Osebne vesti. Za predstojnika radovljiskega okrajnega sodišča je imenovan sodnik v Črnomlju g. J. Regaly. S 1. marcem dobimo zopet samostojni oddelek c. kr. finančne straže. Glavno zaslugi na tej pridobitvi ima naš neumorno delavni poslanec g. dr. J. Vilfan.

— Iz seje c. kr. okrajnega šolskega sveta radovljiskega, ki se je vršila dne 17. februarja t. l. Sestavi se potrebno kompetentno tabelo za nadučiteljsko mesto v Beli peči. Dovolilo se dopust nadučitelju v Beli peči g. Al. Eisenhuthu od 22.—28. t. m. Slednjič se vzame v znanje odpoved župana g. I. Malyja iz Belepeči kakor predsednika in kraj. šol. sveta. Izreče se mu obenem toplo zahvalo za mnogoletno in uspešno delovanje na šol. polju. — V naše zadnje poročilo o seji c. kr. okr. šol. sveta dne 29. januarja t. l. se nam je vrnila prav neljuba tiskovna napaka, ki jo sedaj popravljamo. Tam bi se moralo glisati: Sklene se dalje, da se del vasi Javornika imenovani «Senožeti» izloča iz šolske občine Jesevica in vstopa v šolsko občino Koroška Bela.

— Seno pa tako! Iz vasi Gorica pri Radovljici se nam piše: V našo vas smo dobili tudi mnogo blagoslova v podobi sena, kupljenega na državne stroške, preskrbljenega potom «Gospodarske zveze», a plačenega z našimi žulji. Toda seno je tako izvrstno, da ga živina niti ne povoha. Izkusali smo na vse načine, ga spravili v sestradano našo živino. A uživati ga ne mara niti v tej obliki, ako ga dobro zrežemo in z otrobi potresemo. Seno je tako, kakor bi same močvirske lilije nakosil, in diši pa tako, kakor bi ga vozil že Noe v svoji čestiti ladji. Bog nas varuj takih dobrot...

— Bavarsko-nemška pivovarna v Lescah prične menda z delom to spomlad. Narodno zavedni pivopivci pravijo, da bode ta pivovarna varila svoje pivo za same Bavarce in za nemški «volksrat», ki mu načeljuje dr. Eger, ki je menda obenem tudi zastopnik te pivovarne.

— Zanimivega predavanja čebelarškega strokovnjaka, nadučitelja A. Likozarja iz Ljubljane dne 14. t. m. se je udeležilo lepo število poslušalcev. Posebno častno je bila zastopana okolica. O predavanju samem prinesemo prihodnjič obširnejše poročilo.

— 16. t. m. se je vršil redni občni zbor našega krepko se razvijajočega «Sokola». Minulo je baš eno leto, odkar obstoja radovljiski «Sokol». A v tej kratki dobi tak napredek. Ni zastoj naglašal starosta dr. J. Vilfan na tem občnem zboru v svojem otvoritvenem nagovoru, da bo pisec gorenjske kronike moral vpoštovati pri svojem opisu porod «Sokola» v Radovljici. Kajti naš «Sokol» je dal povod, da se je ustanovil «Sokol» na Bohinjski Bistrici, na Bledu in da se ustanavlja v Kamni gorici kljub raznim zaprekam raznih faktorjev. In povdarjamo s tistim govornikom, radovljiski «Sokol» bo postal središče bodoče gorenjske «sokolske» župe. Upamo dalje, da ravno radovljiski «Sokol» razprostre svoje peruti tudi na sosednje kraje Brezje in Posavec. — O občnem zboru «Sokola» poročamo le sledeča: udeležba je bila naravnost mnogobrojna. Prihiteli so celo bratje iz sosednje Kamne gorice v lepem številu sedem. Občni zbor je otvoril starosta dr. J. Vilfan, ki mu je priredilo navzoče, skoro polnoštevilno zbrano število bratov prisrčne ovacije, s krepkimi nagovorom. — Brat blagajnik Franc Dolžan nam je podal obširno in temeljito poročilo. Poročilo nam je najboljši svedok, da «Sokol» stoji na krepkih nogah in da sme s ponosom gledati na svojo prvo leto, ki se lahko zove leto preizkušnje. Iz obširnega in zanimivega njegovega poročila posnemamo le, da je društvo imelo to leto resničnih stroškov 1883 K 54 v, a dohodkov pa 2078 K 92 v, čistega tedaj 195 K 38 v. Preobširni bi postali, ako bi hoteli priobčiti ves računski zaključek, ki ga je vsak brat dobil itak hektografranega v roke. — Blagajniku je izrekel občni zbor toplo zahvalo in popolen absolutorij. — Zanimivo je bilo dalje poročilo tajnika brata dr. K. Trillerja. Posnemamo, da je imel odbor redne seje prvi ponedeljek vsakega meseca, a izvanredne po potrebi. Tajniško poročilo se je nadalje v toplih besedah spominjalo prvega tajnika, nepozabnega brata Drag. Pohlina, moža jeklene volje in neupogljivega narodnjaka. Obširno se je pečal tajnik v svojem poročilu o posameznih prireditvah tako izletov kakor tudi veselice, a prezrl ni povdarjati dejstva, da je «Sokol» mesta Radovljice oče dveh «Sokolskih» odsekov v Kamni gorici in na Bledu; dalje, da je dal neposredno izpodbudo v ustanovitvi ravnokar potrjenih društev «moškega in ženskega» «Sokola» na Bohinjski Bistrici. Društvo samo šteje neverjetno število članov 131. — O gojitvi telovadbe v posameznih oddelkih so podali posamezni vaditelji kaj povoljna poročila, ki so bila vsa s pohvalo sprejeta. Obče presenečenje je vzbudilo poročilo brata R. Kunstlja, da je v teku dobrega polleta nabral za zastavo radovljiskega «Sokola» 538 K 80 v. Razvitje zastave se vrši še to leto, menda v mesecu juniju, oziroma juliju. Takrat bo na Gorenjskem pravi «Sokolski» praznik. Volitve, ki so se vršile na to, so imele sledeči vspeh: z vzklikom so bili voljeni: Starosta brat dr. J. Vilfan, podstarosta brat Fr. Dolžan, načelnik

**Gorenjci! Zahtevajte „Gorenjca“ po vseh gostilnah in kavarnah!**



brat Franc Aleš, praporščak brat R. Kunstelj. — Odbornikom, ki so se volili po listkih, so bili voljeni bratje: dr. M. Triller, Iv. Šega, P. Kavčič, F. Sajo, J. Rihteršič, Iv. Dornič, namestnikom F. Jaklič. Pregledovalcema računov Tom. Tavčar in L. Primožič; namestnikoma zastavnoš Zm. Stroj. — Zaključil je občni zbor s pomembnim govorom brat dr. J. Vilfan. — Čvrstemu „Sokolu“ pa krepki „Na zdar!“

— Osebne vesti. 18. t. m. je dospel novi c. kr. okrajni glavar g. Fr. Župnek, ki je tudi takoj prevzel vodstvo glavarstva. Ker poznamo moža kakor takega, ki je bil na sedanjih svojih mestih vedno priljubljen, upamo, da ostane kakor tak tudi tu, da se bo zavedal svojih dolžnosti kakor človek, ki ga je rodila slovenska mati in kakor uradnik, ki ga je poklicala višja volja radi ljudstva sem. V tem upanju naš „dobro došel“. — Pred nekaterimi dnevi je pravzel vodstvo finančnih uradov g. A. Huth, ki je bil imenovan mesto v Logatec odslega fin. komisarja V. Žuna. Uverjeni smo, da se i ta uradnik ne izneveri gestu svojega prednika, da bodi c. kr. uradnik v uradu uradnik, a izven urada zvest sin svojega naroda, kateremu bodi sveto geslo: „dobrobit slovenskega naroda“.

— Podjetni naš fotograf A. Vengar je prišel na imenitno idejo. Prišel je prirediti zabavne večere s pomočjo skioptikona. Priredil je že dva taka večera, a na novo se je preskrbel z jako poučno serijo slik o grozni nesreči v Mesini, božičnega potresa. Na občinstvu je sedaj, da privede to velekoristno podjetje, ki je velikega pomena za izobrazbo radovljiškega prebivalstva, na višek popolnosti.

— Umrli je v petek popoldne po dolgi in mučni bolezni tukajšnji znani posestnik in barvar I. Tomc poleg kolodvora. Blagemu pokojniku prijazen spomin!

— Skrit veleum. G. I. Fajdiga je iznašel po dolgem trudu in mnogih poskušnjah neko posebno zmes, ki je kaj prikladna za izdelovanje opek, strešnih, zidnih in sličnih potrebščin. Srečni najditelj išče sedaj soudeležnikov in potrebnih kapital, da postavi v kratkem obširne tovarne, kjer bo imelo delo sto in sto delavcev. Upajmo vse najboljše!

**Z Bohinjsko Bistrico.** Veliko se je izpremenilo na Bohinjski Bistrici, ne samo v letnem času, kot pa tembolj v zimi. Čim hujša zima, tem večje veselje med posetniki naše doline, oziroma ljubitelji zimskega športa. Zimski šport se je v Bohinju že letos kot v prvem letu razvil tako, da je upati za njegov razvoj kakor tudi za povzdigo tujskega prometa vedno in vedno večje naraščevanje števila tujcev, ki posejajo našo v vsakem oziru interesantno dolino. Nedelja za nedeljo privablja mnogoštevilne goste različnih narodnosti v Bohinjsko Bistrico, ki pa brez jezikovnega zakona v lepi slogi skupno gojijo zimski šport, bodisi na tukajšnjem sankališču slovenske prometne zveze, bodisi na drsališčih na bohinjskih jezerih. V prvi vrsti gre zahvala za to deželni zvezi za promet tujcev, ki si prizadeva z vsemi močmi, tujski promet pripraviti do viška. Cela dolina šele sedaj spoznava, kolike vrednosti je to za vse prebivalstvo Bohinja. Ve pa tudi ceniti izvrstno vpeljane prometne zveze, ki omogočijo teden za tednom večji naval tujcev v našo dolino. Dasi pa prihaja toliko vlakov vsako nedeljo na postajo tako natlačeni tujcev in da kljub temu ne trpi promet in da ni bilo dosedaj še nikake pritožbe, se moramo v prvi vrsti zahvaliti tukajšnjemu postajenačelniku, g. Ivanu Ravterju, ki je, kljub tako obširnemu in težavnemu poslu mož na svojem mestu, ki ne samo s svojim vestnim poslovanjem omogoča redni točni obrat na postaji, temveč preko svoje dolžnosti še v svoji ljubeznjivosti rad postreže vsakemu tujcu, bodisi temu ali onemu, z dobrim svetom naj si bode glede prenočišč, športa in drugih takih vprašanj. Zeleni bi pač, da bi g. postajenačelnik ostal še dolgo na svojem mestu, ker si boljšega ne moremo želeti in prepričani smo, da precejšen del zasluge, če se promet tujcev pri nas še bolj povzdigne, pripada tudi na njegov rovaš.

**Iz Domžal.** Predpusna veselica, katero je priredilo naše telovadno društvo „Sokol“ dne 7. t. m. je vspeła nad vse pričakovanje sijajno. Prostori brata Kuharja, kjer se je vršila veselica, so bili okusno okrašeni s sokolskimi emblemi, zelenjem in trobojnicami; dekoracija veseličnih prostorov, katero so oskrbeli člani naraščaja, je splošno ugajala, najlaskaveje pa so se izražali o njej navzoči ljubljanski gostje. Pri veselici je sviral oddelek kamniške godbe na lok pod posebnim vodstvom g. Novotnega. Udeležba je bila mnogoštevilna; poleg najodličnejših Domžalčanov in Stobljanov, omenjamo drage nam goste iz Ljubljane, Ihana, Vira, Doba in Brda, osobito pa se nam je spomniti naših vrlih Mengšanov, ki so v takem častnem številu posetili našo prireditel in tako dejansko dokazali iskrene simpatije, ki jih goje do našega „Sokola“. Zabava je bila neprisiljena in jako animirana, zlasti je ugajal komični prizor g. Jezernika, ki se je iskral izbornega specialista, kateri ume izvršiti tudi najtežje operacije, kadar se komu jame v „glavi mešati“. Plesalo se je do ranega jutra, in so zadnji neumorni plesalci odhajali z veselice, ko je bil beli dan. Na to svojo

prireditel sme biti domžalski „Sokol“ opravičeno ponosen, kajti vspeła je i v moralnem, i v gmojnem oziru povsem zadovoljivo. Čisti dohodek znaša 200 K, za naše razmere gotovo znatna svota, h kateri so mnogo pripomogli oni, ki so se s preplačili spomnili našega sokolskega sklada. Tem in vsem cenjenim udeležnikom bodi tem potom izrečena zahvala z iskreno željo, da se snidemo na veselici, ki jo namerava prirediti domžalski „Sokol“ tekom letošnjega poletja.

**Zgodovinski in sloystveni pregled za prih. teden.**

28. februarja: 1683. \* Rene A. Ferchault de Reaumur, iznajditelj toplomera. — 1812. Berth. Auerbach. — 1903. † Pedagog Andrej Žumer v Kranju.

1. marca: 1793. Avstrijski vojskovodja Friderik Jozija, princ sasko-koburski, zmaga pri Aldenhovenu. — 1796. \* Skladatelj Gregor Rihar v Polhovem Gradcu. — 1885. † Pesnik Jožef Pagliaruzzi-Krilan v Kobaridu.

2. marca: 1458. Jurja Podjebradskega izvolijo za češkega kralja. — 1835. † Avstrijski cesar Franc I. — 1876. † Rodoljub dr. Karel Lavrič v Gorici.

3. marca: 1843. \* Skladatelj p. Angelik Hribar v Zgornjem Tubinju. — 1903. † Češki politik Friderik Ladislav Rieger.

4. marca: 1530. \* Pavel Veronese. — 1844. \* Pisatelj Jožef Jurčič na Muljavi. — 1853. † Ruski pisatelj Nik. Vas. Gogolj.

5. marca: 1552. \* Jurij Merkator, geograf in kartograf. — 1834. † Slikar Correggio. — 1835. \* Pisatelj Ivan Navratil v Metliki. — 1870. Badenska zbornica odpravi smrtno kazen. — 1874. † Pisatelj Jurij Varl v Velesovem. — 1893. † Pisatelj Gregor Jereb v Trstu.

6. marca: 1511. Magelhaens odkrije Avstralijo. — 1556. Cesar Karel V. se odpove prestolu. — 1836. \* Pisatelj in pesnik Jožef Stritar v Podsmreki v Velikih Laščah.

**Godovi prihodnjega tedna:**

28. febr.: Inoslav; 1. marca: Albin, Belin; 2. Simplicij, Milena, Tesimir; 3. Mislav, Krona; 4. Kazimir; 5. Danica, Radomir, Bogomil; 6. Ninoslav.

**Sejmi na Gorenjskem prih. teden:**

3. marca v Preski pri Medvodah.

**V Kranju, dne 27. februarja 1909.**

**Državni zbor** misli Bienenrova vlada sklicati 10. marca. Toda doslej je to govorica. Baron Bienenro ve danes toliko o političnem položaju, kolikor je vedel tisti dan, ko je zaključil parlament. Kaže se dan na dan jasneje, kakšna velikanska napaka se je storila z zaključanjem. Dokler je bil državni zbor skupaj, je imela ogromna večina strank voljo za delo in red bi se bil v zbornici lahko napravil, seveda ne z Bienenrom. Delavnost ni bila brez večine, pač pa ministriški predsednik, ki se je bal, da mu proračunski odsek ne dovoli dispozicijskega fonda. Če bi bil baron Bienenro iz tega izvajal navadne ustavne posledice, pa se poslovil, bi imeli danes drugo vlado, ampak menda ne „predpusne“, temveč tako, s katero bi bila večina delala. Zdej, ko je parlament razkropljen, bi pa vsaka stranka rada čim več profitirala od položaja in zato so zdaj težave res večje. Češke meščanske stranke baje zahtevajo, da morajo Nemci jamčiti, da ne bo obstrukcije v češkem deželnem zboru. Tedaj bi oni jamčili, da ne obstruirajo v državnem zboru. Nemci pa obračajo in pravijo, da mora biti najprej red v državnem zboru, potem sele pride deželni zbor na vrsto. Za temi zahtevami se pa seveda skrivajo druge dobičkarije. Čim slabotnejša je vlada, tem manj bo opravila v tem položaju. Če bi ga baron Bienenro razumel, bi kratkoma sklical državni zbor, da se pokaže, če ima večino, ali pa če je nima. Dokler ni parlamenta, je vsako ozdravljenje nemogoče. Pa tudi svoje pozicije ne bo Bienenro rešil z zavlačanjem, temveč se poslabšal jo bo.

Novi **srbski kabineti** je sestavljen tako: predsedništvo naprednjak Novakovič; zunanje zadeve staroradikalec dr. Milovanović; notranje zadeve staroradikalec Milosavljevič; finance staroradikalec Protić; stavbe staroradikalec Pašić; pouk mladoradikalec Stojanovič; trgovino mladoradikalec Prodanovič; justico nacionalcec Riharac; vojna polkovnik Marinović.

**Srbski ministriški predsednik** Novakovič in minister za zunanje zadeve dr. Milovanović sta izdelala že večkrat napovedano **spomenico**, ki naj bi se odposlala velesilam. Kralj Peter je pa izrekel željo, da bi se s spomenico vred odposlalo tudi naznanilo, da nima sedanje oboroževanje srbske armade nobene vojne osti proti Avstro-Ogrski. Novakovič in Milovanović sta sprejela kraljevo željo in tako se odpošlje s spomenico tudi to naznanilo.

**Ruski volčki knez Vladimir** je v sredo umrl v Peterburgu. Vladimir, ki je bil baje le dva dni bolan, je bil med najnevarnejšimi voditelji ruske dvorske kamarile. Že leta 1881 je tedanji car Aleksander II. določil, da prevzame Vladimir v slučaju njegove smrti regenstvo. Toda dokler je bil Aleksander živ, je ostal Vladimir brez vpliva.

Sele, ko je prišel Nikolaj na prestol, je zrastle Vladimirova veljava. On je bil vodja aristokratske častniške stranke, on se je najbolj upiral vsaki reformi in vsakemu konstitucionalnemu napredku. Največ se je o njem pisalo takrat, ko je Gapon vodil množice pred carjevo palačo; Vladimir je takrat ukazal streljati na ljudstvo. Pozneje se je sprl s carjem zaradi velikega kneza Cirila in se je preselil v Pariz, toda scasoma sta se pobotala. Vladimir se je vrnil v Peterburg in si je zopet pridobil prejšnji vpliv.

## Novičar.

**Razširjajte naš list!** Somišljeniki, prijatelji „Gorenjca“ iščite nam naročnikov! Opozorite tiste, ki še niso naročeni! Klerikalna stranka ima v vsakem župnišču vnete zagovornike svojih listov, a naš domači list ima le redko posajene prijatelje, ki ga podpirajo tudi s krepko agitacijo. Prosimo za naznanila, katere gostilne, kateri razumni Gorenjci še niso naročeni na naš list! Na dopisnici zadostuje — eno ali več imen — da pošljemo dotičnim „Gorenjca“ na ogled. Vsak naročnik, ki je plačal naročnino, je kakor steber, ki pomaga vzdrževati domači list. Važno je, da se Gorenjci združimo v svojem glasilu, važno je, da ga podpiramo vsi, prav vsi! Glejmo, da bo naše delo vspešno.

**Za jutri napovedani shod** zaupnikov narodno-napredne stranke v Škofji Loki se je radi različnih zaprek moral preklicati in odgoditi na poznejši čas.

**Trgovinsko-obratniška zbornica za Kranjsko** je imela 19. t. m. prvo sejo. Po poročilu predsednika Lenarčiča je prišlo do ostrega konflikt med naprednjaki in klerikalci. V imenu klerikalcev je zbornični svetnik Kregar izjavil, da izida volitev ne more vzeti na znanje, češ, da so se vršile nepravilnosti. Pritožuje se, da so prsegali v volilno borbo predsednik zbornice in uradniki. Zbornični svetnik krojač Ložar predlaga, naj se začne proti tajnikoma dr. Murniku in dr. Windischerju disciplinarna preiskava. Deželnovladni svetnik Kulavic, ki je bil volilni komisar, je izjavil, da ni resnično, kar je trdil Kregar, da ga je le-ta, ko je oddal glasovnico za umarlega poslanca Lenarčiča, na to opozoril. Polemike so se udeležili svetnik Hribar in predsednik Lenarčič. Pri volitvah je bil izvoljen dosedanji predsednik Lenarčič s 13 glasovi zopet za predsednika; 11 glasovnic (klerikalne in nemske) je bilo praznih. Podpredsednik je zopet Ivan Mejač. Provizorični predsednik je Schrey.

**Zaupni shod katoliško-političnega društva na Koroskem** je postavil dne 25. t. m. za deželnozbornske kandidate, in sicer v kmečki skupini 1.) **Velkovec-Dobrlavec**: grebinjski župan Florijan Ellersdorfer v Ravžu; 2.) **Pilberk-Zelezna Kaplja**: Franc Grafenauer, državni poslanec in posestnik na Brdu, morebitni kandidat monsignor Valentin Podgorc v Celovcu; 3.) **Beljak-Paternon-Rožek**: Janez Vošpernik, posestnik v Zgornjih Jezercih pri Vrbi; 4.) **Trbiž-Pedklošter**: Josip Škrbina, p. d. Kazin, posestnik in živinozdravnik v Hudih Dolih pri Vratih. V **splošni skupini Celovec-Velkovec-Dobrlavec-Pilberk-Zelezna Kaplja**: Franc Grafenauer, državni poslanec in posestnik na Brdu.

**Javni dražbi.** Javna dražba elektrarne v Kranju se vrši dne 17. marca dopoldne ob 9. uri pri tukajšnji sodnji. Elektrarna se proda z vsemi pritlikinami, kakor stroji, vodnimi napravami, žicami i. dr. Skupna vrednost je določena na 41.400 kron, najmanjši ponudek pa znaša 20.700 kron pod katerim zneskom se ne proda. — Javna dražba hiše št. 53 v Lescah se vrši dne 22. marca ob 9. uri pri sodišču v Radovljici. Hiša s klavnico in drvarnico je cenjena na 6000 kron, najmanjši ponudek, pod katerim se ne proda, znaša 3000 kron.

**«Dramatični odsek» Narodne igralske prireditelne** prihodnjo soboto in nedeljo zopet predstavo in sicer se bo igrala Fuldova burka v štirih dejanjih „Vražja misel“, ki je doživela začetkoma te sezone tako krasen vspuh v Ljubljani.

**Srbski špijon** se je baje potikal včeraj po Kranju. Strah je bil baje tako velik, da so se vsa hišna vrata nagloma začela zapirati. Na tozadevno ovadbo pa se je izkazalo, da je bil le slaboumen in nekoliko vinjen Hrvat iz Zagreba.

**Ustrelil** se je minoli pondeljek korporal pri fin. straži v Kranju Franc Zajec s Krke. Ko je prišel okolu pol 9. ure zvečer domov, je šel takoj v svojo sobo in si poskusil najpoprej prodrati z bajonetom glavo. A čeljustna kost, na katero je nastavil bajonet, je bila pretrda. Vzel je potem službeno puško ter si jo nastavil na vrat in z nogo sprožil petelina. Bil je takoj mrtev. Prej pa si je še pripravil razpelo, prižgal dve sveči in pisal pismo, v katerem zapiše vse svoje stvari materi in izroča zadnje pozdrave svoji nevesti v Senožečah. Tudi za cerkven pogreb je prosil. Baje je gnala nesrečnega mladeniča neozdravljiva bolezen na vratu v smrt.

**Čitalniški pevski zbor** v Kranju prične z današnjim dnem zopet redne pevske vaje. Z ozirom na igralne izkušnje se je dogovorno z diletantskim odsekom določilo, da so pevske vaje izpočetka za dame samo vsako soboto, za gospode



pa vsak torek točno ob 8. zvečer v društ. prostorih Zbor nastopi pri čitalnični prireditvi na belo soboto z navadnim, okrog binkošti pa z daljšim koncertnim vzoredom. Najuljudnejše se vabijo k pevskim vjavam vse dosedanje pevke in pevci, dobrodošel pa je tudi vsak, kdor ima sposobnost in voljo sodelovati odslej v tem pevskem zboru.

**Pevski odsek.**  
V Kranju je za legarjem zbolel krošnjar Tomazič. Ker je nevarnost, da se ta bolezen razširi, treba je več pazljivosti osobito pa ljudem, ki bivajo v isti hiši.

**Vaditeljski zbor telovadnega društva „Sokol“** z ženskim oddelkom v Kranju tem potom najuljudnejše naznanja vsem bratom članom in sestram članicam, da se prične redna telovadba zopet od 1. marca 1909. In sicer se vrši: 1.) Članska telovadba v pondeljkih, sredih in petkih zvečer točno od 9. do 10. ure. 2.) Obrtnega naraščaja v nedeljah od 1/2. do 3. ure popoldne. 3.) Šolskega naraščaja v pondeljkih in četrtek od 6. do 7. ure zvečer in v nedeljo od 11. do 12. ure popoldne. 4.) Članice in ženski naraščaj v sredo in soboto od 6. do 7. ure zvečer. 5.) Vaditeljske ure so v pondeljke, sredo in petek od 1/2.9. do 9. ure zvečer ter v četrtek od 1/2.9. do 11. ure zvečer. 6.) Starejši bratje v torkih in petkih od 6. do 7. ure zvečer. — Ker se vrši v letošnjem letu izlet „Slov. sokolske zveze“ v Celje in izlet „Gor. sokolske župe“ v Trzič, spojena z javno in tekmovalno telovadbo, se pričakuje, da se vsi bratje udeležijo telovadbe v najobilnejšem številu. „Na zdari!“  
Fr. Azman, načelnik.

**Občni zbor moške podružnice sv. Cirila in Metoda v Kranju** se vrši v sredo 3. svečana ob osmih zvečer v bralni sobi nar. čitalnice s sledečim sporedom: 1. Poročilo tajnikovo; 2. Poročilo blagajnikovo; 3. Volitev novega odbora; 4. Slučajnosti. V slučaju nesklepčnosti vrši se 1/4 ure pozneje brez ozira na število. Za obilno udeležbo prosi odbor.

**Med cigani ali Sokolova maskarada** dne 20. svečana 1909. Okusno dekorirana dvorana predstavlja v svojem ozadju gozd, v ospredju ciganske taborišče. Mično ozaljšani paviljoni za jestvine, pijačo, šampanjec in slaščice. Godba «Slovenske Filharmonije» slovečega cirkusa «Vsemiga» in vaška godba kmetjskih fantičev. To je bil prizor, ki se je nudi minulo soboto zvečer obiskovalcem Sokolove maskarade. Vmes pa prebivalci ciganskega brloga, nebroj krasnih, okusnih mask. Vse, kar si le zamoreš misliti pod tem naslovom, vse se veselo giblje, pleše, promeniira in kramlja. Razgreti obrazi, radostna lica. Tu se izprehaja mlad gospod v fraku — bogve, kako je prišel v ta kraj — z nežno, belo oblečeno mladenko. Obeh obraza prikrijava tajinstveno radost — iz vsake kretnje, vsakega pogleda odseva ljubezen. Tam zopet starejši gospod v elegantni promenadni obleki s krasno, vitko postavo. Kakor vlit je stas obeh. Na drugi strani se gnete črn domino z mladim ciganom, poredno namežikujoč svojima dvema tovarisicama. A kaj je to? Taborišče je obiskal tudi cigan-baron. Nalahno ima ogrnjeno bundo okolu rame in kalpak mu pokriva črne, goste lase. Zares lepa postava! Pravi tip ciganskega ljubimca Riga. Stara ciganka, originalno maskirana kot vedeževalka, prodaja počeni svojo znanost. Vsak bi rad izvedel svojo prihodnost od nje. Vmes pa se pomešavajo ljubke ciganke s črnimi nagajivimi očmi. Kar naenkrat obče začudenje. Tudi Madam Butterfly je zabredla za eno noč med te razposajene, rajajoče cigane. Komaj se prikaže, že ima nebroj častilcev, mladih in starih — in vsakdo bi rad vedel, kaka usoda jo je senkaj privedla. In ko zadone prvi zvoki «Slovenske Filharmonije», prestane gibanje in šumenje in vsa ta pestra množica vzdigava noge v taktu — se vrti in pleše. Naenkrat se začuje izza vhoda godba cirkusa «Vsemiga». Ravnatelj, tip starega hajduka, vodi to pestro četo, ki obstoji iz 8 klovnov, ki se producirajo ter izvajajo vse mogoče in nemogoče vaje na tleh in v zraku. «Nastop za prvo četvorko!» Mogočne zadoni povelje po dvorani. Cigan-baron je prevzel povelje nad svojimi podaniki. 72 parov smo našeli in dokaj velika dvorana je premahajna, da bi jih lahko plesalo še več. Leté, chain de dames, pantalon, la poule, la trainis, finale — in zopet se ziblje vse v krasnem ritmičnem valčku. «Nastop za prvo «Besedo»! Sedem karejev se formira, — prvikat v Kranju v tem številu — in po veselih odmevih češke godbe se pleše ta narodni ples. Povsod veselje, povsod zabava, neprisljuna, prijetna. Mladost!... Ob stenah dvorane pa krasni vенец starejših dam, ki se veselo s svojimi varovankami. Tudi njim seva z obraza radost in veselje, in zadovoljstvo se jim čita na licih... Spomin na minole čase...! Odmor! Hipoma se sprazni dvorana, vse pomaga donášati mize in stole in kakor bi trenil, začuješ prvi pok šampanjke. In cigani in negigani privoščijo tudi zelodcu snako prijetno zabavo, kakor prej svojim srcem in nožicam. Povsod veselo vrvenje in čebljanje. Dim finih smodk se pomeša z vonjem duhtečih cvetk, podarjenih lepim gospem in gospicam. Neumorno svira med tem godba cirkusa «Vsemiga» promenadni koncert. Krilovka, violina, pavka, činele, boben cvrči, vpije, brenči, vriska, vzdihuje — pravi pravcati peklenški, pardou ciganski koncert. Med odmori cirkusove

godbe začuješ koj na drugem koncu dvorane kmečke harmonike. Niti trenotek ti ne proostaja časa, da bi mislil na druge stvari. Princ Karneval te je objel ter raja tudi s teboj hote ali nehote. In po odmoru zopet veselo vrvenje, veselje in veselje, dokler ne zamolke zadnji zvok godbe ob 6. uri jutraj! — Tako se je izvršila Sokolova maskarada nadvse sijajno. V prvi vrsti gre zato hvala neutrudljivemu ženskem oddelku Sokola. V prav obilni meri pa tudi slav. kranjskemu meščanstvu, ki je darovalo mnogo jestvine, pijače in tudi gotovine. Bodi vsem prav iskrena hvala. Predvsem pa nas je presenetilo dokaj krasnih mask, kakor: Madame Butterfly (gosp. Gruden), tri črni elegantni domini (gospa A. Pirnatova in gđeni. Lapaine iz Idrije), vedeževalka, ki je bila pravi original (gosp. Pajk), cigan-baron (gosp. Crobath Franc ml.) in potem nebroj ljubkih cigank in ciganov, vsi v naravnost krasnih toaletah. Pa tudi dokaj drugega odličnega občinstva se je zbralo ta večer, in to ne samo iz Kranja, ampak častno je bila zastopana tudi Škofja Loka, Radovljica, Jesenice, Trzič, Ljubljana itd. in celo daljna Idrija nam jelo slala svoje zastopstvo. Med odmorom so stregle vrle Sokolice ter tako vsaj malo olajšale posel damam, ki so bile v kostumih primorane požrtvovalno vstrajati vso noč v paviljoni. Krajen večer je bil in kakor čujemo se je tudi gnotno dokaj dobro obnesel. Bil je tudi izmed vseh dosedanjih najboljše obiskan. Veselec se še sedaj nad veselimi uricami, ki smo jih preživeli, kličemo vrlim Sokolicam: Na svidenje drugo leto! Lynkeus.

**Poročil se je notarski kandidat v Kranju g. Alojzij Bzjak z gđc. Hildo Neuhaus iz Esena na Ruri.** Čestitamo!

**Župana v Spodnji Šiški, g. Jakoba Burgerja** je politična oblast odstavila, ker je v kazenski preiskavi zaradi pričevanja v demonstracijski aferi Boltavzer. Županske posle vodi zdaj g. Viljem Maurer. Upati je, da je z odstranitvijo g. Burgerja odstranjena tudi zadnja ovira zgradbi toli potrebnega vodovoda.

**Iz politične službe.** Vladni kancelist L. Seljak je prestavljen iz Crnomlja v Kamnik.

**Znani slap «Peričnik»** ima letos krasen leden stožec, ki meri v višini nad 20 metrov. Ob svitu solnca se odbijajo barve na njem v nepopisnem sijaju in blesku. Dostop k slapu je neoviran, ker je pot izvožena.

**Pri sankanju se je ponorečil v Spodnji Šiški 10 let stari sin postreščkov Lovrenc Sitar.** Razbil si je brado, izbil si zobe in se težko poškodeval na glavi. Prepeljali so ga v deželno bolnico.

**Ubil se je v Kamni gorici 78 let stari Tomaž Gregorič.**

**Perutninarsko vzgajališče.** Preteklo leto je dal g. A. Krapš zgraditi v Spodnji Šiški šest perutninarskih poslopij. Letos se baje prične v njih delovanje.

**Eksplozija v Škofji Loki.** Neka zakonska dvojica v Škofji Loki je stanovala pri nekem gostilničarju, katerega drva so bile naložene tik duri te zakonske dvojice. Zadnji čas je zakonska dvojica opazila, da se njuna zaloga drv čudovito manjša. No, pa storila sta naslednje: vzela sta nekaj svojih drv, jih navrtala, — nasula vanje smodnika in jih položila nazaj na prejšnje mesto. In res — nista napačno računala. Še tisti večer je bila eksplozija v gostilniški peči in drugi dan v peči gostilničarjeve spalnice. Tako je prišlo na dan, kdo je jemal drva. Dotičnik bo moral pred sodišče.

**Sankališče na Bohinjski Bistrici** je otvorilo takorekoč šele sedaj glavno serijo za prijatelje športa. Pot sama je boljša kot prej in se vsestransko priporoča. Snežene planjave so za smučarje vsled padlega snega najugodnejše, vreme izborno. V prihodnjih nedeljah priredi odbor javno šolo za začetnike za vožnjo s smučami, za kar je naročen poseben športni učitelj. Pouk se začne prihodnjo nedeljo. Slovenskemu napredku obilo vspeha.

**V Mavčičah** se snuje prepotrebna kmetijska podružnica. Dosedaj ima že 23 udov in naročnikov na «Kmetovalca». Upamo, da bodedo s tem dosegli marsikak kmetijski pouk v predavanjih. Občni zbor za to bode meseca marca.

**Koča na kamniškem sedlu** so zopet močno poškodevali plazovi na južni strani.

**Hotel Vega v Spodnji Šiški** je prevzel g. Vinko Orešnik.

**Šola na Koroški Bell** se razširi v stirirazrednico.

**Društvo slovenskih kajštevnikov in časnikarjev** je tovarnar in trgovec gospod Ivan Jelačin v Ljubljani zopet daroval znatno svoto 100 kron, za kar mu odbor tem potom izreka toplo zahvalo, priporočujoč slovenskemu občinstvu, naj velikodušnega darovalca krepko podpira posebno z naročevanjem njegove izborne kavne primesi.

**Otvoritve konkurza** je dovolilo deželno sodišče o imovini umrlega trgovca Ivana Primožiča v Kranjski gori, čigar tvrda je bila vpisana pod naslovom «E. Budinek nasl.» Konkurni komisar je g. Franc Peterlin, predstojnik sodišča, in upravitelj J. Hudovernik, notar v Kranjski gori.

**Kranjske vodne sile.** Deželni odbor je sklenil, da sestavi kataster vseh studence in vodnih sil na Kranjskem, ki bi mogli služiti za preskrbo pitne vode ali kot gonilno moči v tehnične svrhe.

**Samoslovenske hišne table** so začeli nabijati v Ljubljani in sicer najprej na Poljanski cesti.

**Nemška zagrizenost.** Cevljarski mojster v Ljubljani g. Matej Oblak je pred kratkim razposlal svoj cenik s priporočilom vred v razne slovenske kraje. Iz Trziča mu je bilo pismo vrnjeno, a popisano z različnimi pripomnjami v slabi nemščini. Med drugim je bilo zapisano «Kaufe bei windischen Kaufleuten nichts.» Tu se vidi, kako zagrizeni so Nemci in nemškutarji v Trziču.

**Izlet v Bohinjski priredi** jutri v nedeljo ljubljanski športni klub.

**Umrli je v Begunjah** tamošnji župan, posestnik, odbornik krajnega cestnega zastopa in svetovalec krajnega šolskega sveta g. Josip Sodja.

**100 kron darila** prostovoljnemu gasilnemu društvu v Mavčičah je naklonil občan g. Franc Zevnik. Bog daj več takih dobrotnikov!

**Samoslovenske krajevne table** sta si obskrbeli občini Ježica in Smartno pod Šmarno goro pri Ljubljani.

**Državno podpora** za gradbo savskega mostu pri Tacnu je ministrstvo zvišalo, pridržuje si iste pravice in pogoje od 50.400 K na polovično svoto proračunanih stroškov 82.000 kron.

**Poročil se je** dne 22. febr. t. l. g. Ivan Kenda iz Ljubljane (hotel Tivoli) z gospico Marico Peterleno z B'eda. Čestitamo!

**163. odborova seja «Slovenske Matic»** se vrši v sredo, dne 3. marca 1909 ob 1/6. uri zvečer v društveni pisarni. Dnevni red: 1.) Naznanilo predsedništva. 2.) Potrditev zapisnika zadnje odborove seje. 3.) Poročilo gospodarskega, tehničnega in zemljevidnega odseka. 4.) Tajnikovo poročilo. 6.) Slučajnosti.

**Kranjska hranilnica v Ljubljani odpoveduje posojila.** Z Dunaja poročajo, da je odpovedala Kranjska hranilnica v Ljubljani vsem tamkajšnjim svojim upnikom posojila, ki znašajo okoli 10 milijonov kron.

**Letošnja izredno mrzla zima** nas spominja nebotično mrzlih zim prešlih časov. V 18. stoletju so bile posebno mrzle zime v letih 1709, 1740, 1776 in 1799 — v 19. stoletju 1804, 1814, 1820 in 1830. — Leta 1776 bil je na Donavi pri Dunaju 3 čevlje debel led. — L. 1740 sezidali so na Nevi na Ruskem 52 čevljev visoko ledeno palačo, katere temeljni zidovi so bili iz 6 čevljev debelih ledenih plošč. Krasno stebrovje in ledeni kipi kraskali so njeno notranjost in krasno kupolo. Napravili so iz izrednih kosov ledu tudi topove pri vhodu, iz katerih so oddali povodom prihoda carja, občudovat ledeno krasoto, pozdravne strele. Istega leta poginilo je v Parizu vsled mraza okoli 20.000 ljudi in še enkrat toliko živali. Ptice so padale na tla in v predmestjih našli so vsako jutro srne, zajce in jelene, katere je prignal hud mraz v bližino človeških bivališč. — Zadnja najhujša zima je bila leta 1890/1901.

**Za 37 in 20 let nazaj!** Nemška Kranjska hranilnica v Ljubljani ima zdaj le še nekaj nad 24.000 obstoječih vložnih knjižic. Če pogledamo v „razvoj“ tega nemškega zavoda, vidimo, da je toliko vložnih knjižic imel leta 1872, torej pred 37 leti! Od takrat je stanje teh knjižic rastlo do leta 1894, ko jih je bilo 54.697. S tem letom je nemška Kranjska hranilnica v Ljubljani dosegla vrhunec v številu vložnih knjižic, kajti od takrat je jelo padati to število od leta do leta. Kranjska hranilnica nima danes niti polovico toliko vložnih knjižic, kolikor jih je imela leta 1891, ko je šlo še navzgor in tudi ne toliko, kakor leta 1896, ko je to število že padalo. Kar se tiče višin vlog, je padla Kranjska hranilnica v Ljubljani zdaj na leto 1888, torej za celih 20 let nazaj! Proces stalnega padanja vlog še vrši šele od leta 1905.

**Slovensko in nemško gledališče v Ljubljani.** Na prošnjo slovenskega dramatičnega društva je deželni odbor kranjski dovolil pomnožitev slovenskih predstav. Vsled tega izjavlja nemški gledališki ravnatelj, da mu ni mogoče vzdržati rednega nemškega gledališča, zato to preneha, in bodo nemški igralci odslej v Ljubljani samo še gostovali. To je seveda jako dobrodošel in lep izgovor, ker nemško gledališče bi bilo moralo tudi pri večkratnih predstavah vsled vedne praznote prenehati.

**Mesina zopet sezidana.** Znani londonski podjetnik Tomaž Hawkins je sprejel pogodbo, da sezida v teku treh mesec 1000 hiš iz železa, lesa in cementa v bližini Mesine. Mesino so sedaj pokrili s 10.000 tona živega apža.

**500 parok** se je vršilo dne 22. februarja t. l. na Dunaju v 87 cerkvah. Neval novoporočencev je bil tolik, da so morali nekateri duhovniki kar po 10—20 parov obenem poročati.

**Gostilna Cofišče**  
na Šmarjetni gori  
se odda  
74 8—1  
**takoj v najem.**

Ponudbe na „Društvo za tujski promet in oplešavo mesta Kranja in okolice“ v Kranju.



**Delavsko življenje v Ameriki.** V zadnji tih tednih je bilo v Zed. državah usmrčenih krog 200 premogarjev. — Dne 16. januarja sta trčila osebni in tovorni vlak železnice Denver & Rio Grande pri mestu Dotsero v Coloradu skupaj. Rezultat: 21 oseb mrtvih in 30 ranjenih. — V premogokopu Cjelone Canyon nedaleč od mesta Chancelor v Californiji je bila 20. m. m. razstrelba. Rezultat: 6 delavcev je mrtvih. — Iz Sacramento, Cal., poročajo, da je 17. m. m. povodenj razdejala lesen železniški most med mestoma Sacramento in Davis. Rezultat: 25 delavcev je utonilo, ko so utrjevali most proti naraščajoči vodi. — Zadnjo sredo se je vsled sedaj še neznanega vzroka vžgalo začasno bivališče delavcev na michiganskem jezeru poldrugo miljo od 73. ceste v South Chicagu. Delavci so bili vposleni, pri George Jackson and Co., ki gradi tunel na jugozapadni strani mesta na mokrem in suhem. Goreti je pričelo v tunelu; ogenj je uničil začasne podmostke in napadel omenjeno bivališče delavcev. Rezultat tega požara je bil strašen: 60 delavcev je mrtvih in skoro toliko ranjenih. Največ je živih zgorelo, a drugi so skakali v vodo ali na ledene ploče, na kar so utonili. K sreči je bila hitro na mestu rešilna ladja, ki je rešila mnogo še nepoškodovanih delavcev, ki so poskakali v vodo.

**Listnica uredništva.**

G. jurist Ivan Sajovic na Dunaju: Na Vašo željo konstatiramo, da Vi niste identičen z Ivan Sajovic-Velesovskim.

**Prošnja.**

Vse one gospode delodajalce, ki bi eventualno potrebovali kakoga čevljarskega, krojaškega ali mlinarskega pomočnika naj blagovolijo to takoj sporočiti našemu uredništvu.

**Naprodaj so 3 posestva!**

Eno posestvo je v 69 3-1

**Čirčičah**

pri kojem je 6 mernikov posejanega, mal vrt, hiša, hlev, klet, pod; vse je zidano pred petimi leti. Cena temu posestvu je K 5000, na njem lahko ostane K 1000.

Drugo posestvo je v

**Otočah**

v posestvu se nahaja hiša, hlev, kozolec, pod. Vse je precej v dobrem stanu. Zraven je okroglo 22 mernikov posejanega, lep, velik sadni vrt, dva dobra travnika in en lep s smrekami zasajeni gozd. Najbolj oddaljena parcela je 5 minut. Cena posestvu je K 12.000.

Tretje posestvo obsega blizu 32 oralov zemlje, njiv, travnikov in gozdov, pri katerem je hlev čisto nov, hiša pa je le nekoliko za popraviti. Cena temu posestvu je K 12.000.

Kdor želi bolj natančnega pojasnila, naj se obrne do **Koncesijske posredovalnice v Kranju na Glavnem trgu.** K pismenim vprašanjem je priložiti znamko za odgovor.

**Zahvala.**

Ker se s 1. marcem preselim iz gostilne pri kolodvoru (zadnji groš) v Kranj, se tem potom vsem p. n. gosp. gostom za mnogobrojen obisk v preteku treh let najsrčneje zahvaljujem ter se v slučaju otvoritve nove obrti za nadaljni obisk priporočam s spoštovanjem

**Fran Rožič**  
gostilničar.

**NAZNANILO.**

Slavnemu občinstvu uljudno naznanjam, da bodem prevzela

s 1. sušcem 1909

zopet sama gostilno 70 3-1

**„Restavracija pri kolodvoru“.**

Skrbela bodem za dobro pijačo, okusna gorka in mrzla jedila ob vsakem času in točno po trežbo.

\*Sprejemajo se tudi gospodje na hrano.

S tem se slavnemu občinstvu kar najtopleje priporočam

**Magda Rant.**

**Novo! Novo!**

Samo nekaj dni!

**V hotelu „Nova pošta“  
Grozni polres v Kalabriji.**

Največje novosti in iluzacije.

**Deklica z dvema glavama.**

Govori in poje z obema glavama, in sicer lahko z vsako osebo. 73 -1

Odrpto od 8. ure zjutraj do 10. ure zvečer. Vstopnina 20 vinarjev.

**Dva vajenca**

se sprejmeta takoj 67 -1

**v večjo kavarno v Ljubljani.**

Več se izve v kavarni «Prešeren» v Ljubljani.

**Jakob Škaberne  
posestnik v Rajhenburgu**

prodaja 72 -1

**dobro domače vino.**

<b>CENE:</b>	Rdeče	liter	38 v
	Belo	„	42 „
	Črnina	„	50 „

**Za ognjegasce.**

Večje število čelad in sekiric, skoro nove, se prav poceni prodaja. Kje? pove upravništvo «Gorenjca». 65 2-2

**Ceneno češko - posteljno perje!**

5 kg novega, oskubenega K 9-60, boljše K 12-—, belo, mehko, oskubljeno, K 18-— do 24-—, snežnobelo, oskubljeno, K 30-— do K 36-—. Pošilja franko po povzetju. Zamenja in vzame 68 se nazaj, če se povrnejo poštni stroški. 6-1

**Benedikt Sachsel, Lobes 371 pri Plznu, (Češko).**

Popolnoma varno in najbolje naložite svoj denar v

**Kmečki posojilnici v Ljubljani**

(nasproti Figovca :: v lastni hiši :: Dunajska cesta.) Kmečka posojilnica v Ljubljani podpira kmetovalce in je pravi kmečki denarni zavod.

Vloge se obrestujejo po 4 1/2 %.

!! V kmečki posojilnici je naloženo !!  
:: že nad 15 milijonov kron. :: !!

Rezervni zaklad čez 800.000 kron.

Za varnost pa še neomejeno jamči nad 3000 članov. Kmečka posojilnica je edin slovenski denarni zavod, ki je 40 vpeljal hišne nabiralnike vlog. 26-8

Kmečka posojilnica sprejema hranilne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar.

**Kdor**

hoče sebe ali svoje otroke oprostiti

**kašlja**

hripavosti, katar, zastizenja ustnega katar, krčevitega in oslovskega kašlja, naj kupi zdravniško proizkušene in priporočene

**Kaiserjeve prsne karamele**  
s 3 smrekami. 18 24-17

5500 notarsko overoverjanih izpričeval. Zavoj po 20 in 40 vin. — Doza za 80 vin Dobiva se v: **Lekarni v Tržiču.**

**V Newyork**

**Canado**

**Juž. Ameriko**

**Odhod iz Ljubljane vsak torek.**

Pozor!! 12 52-29

**Samo 6 dni**

voziyo francoski brzoparniki **La Provence, La Savoie, La Lorraine in La Touraine** iz Havre v Newyork. — **Najkrajša črta.**

Veljavne vozne listke in brezplačna pojasnila daje konc. potovalna pisarna

**Ed. Šmarda, Ljubljana**

Dunajska c. 18, nasproti znane gostilne „pri Figovcu“.

**Svoji k svojim!** 20 52-50

Staroznana narodna tvrdka:

**Anton Iv. Pečenko**

GORICA :: ulica Jos. Verdi 26

postreže pošteno in točno s pristinimi belimi in črnimi vini iz lastnih in drugih priznanih vinarstev po ceni 30-50 vin. liter; potem s pizenjskim pivom «prazdroj» iz sloveče češke «Meščanske pivovarne», in izbornim protivinskim pivom iz pivovarne kneza Schwarzenberga v Protivinu na Češkem, in sicer v sodčkih in steklenicah; z domačim pristinim tropinovecem I. vrste, lastnega pridelka v steklenicah.

Vino dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstrijsko-ogrske države v sodih od 56 lit. naprej franko goriška postaja.

Na zahtevo pošilja tudi vzorce.

**Steckenpferd  
lilijino mlečno milo**

56 42-3

Najmilejše milo za kožo  
:: kakor tudi za pege. ::

Dobiva se povsod.

**40 do 45 metrov ostankov.  
Priložnostna ponudba.**

Velika množina barhenta za obleke, flanela za bluže in srajce, cefira, oksforda, platna za brisalke in perilo, ostanki za posteljno perilo, vsak ostanek najmanj 4 m dolg, vse dobro pralno, la. kakovosti se razproda radi opustitve vzorcev.

1 zavoj na poskušnjo 15 kron.

40 do 45 m izbrano 15 kron.

Za vse, kar ne ugaja, se vrne denar.

**Karel Kohn,** tkalnica  
Nachod šte. 27. :: Češko.



Frano Omersa v Kranju prodaja dobro in po ceni železno in špicerijsko blago, vlitte kotie Maria Zell, orodje za obrt, gospodinjstvo in kmetijstvo, fino olje, verona riž, praženo kavo, barve oljnat in suhe.

Loterijska srečka dne 20. februarja t. l.  
Gradec 16 64 2 26 46

Sivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga 10 52-8

Iv. Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta 17

priloga svoje najbolj priznane

šiv. stroje in kolesa

Ceniki na zahtevanje zastoj.



Zobotehnični atelje  
**Oton Seydl**

v Roosovi hiši nad prodajalno  
v Kranju.

ZOBOVA, tudi ne da bi se odstranilo korenina, z ali brez nobne plošče, iz KAVČUKA, kakor tudi ZLATA, dalje VRAVNALNICE in OBTURATORJI se izvršujejo po NAJNOVEJŠIH METODAH.

Sprejemne ure vsako nedeljo in ponedeljek od 8. ure dopoldne do 5. ure popoldne.

**Brata HLAVKA**

izdelovatelja kirurg. instrumentov  
atelje za ortop. aparate in bandaže  
Ljubljana, Prešernove ul. 5

svojo veliko zalogo obvezil za zdravstvo in bolniško postrežbo, bižejev, irigatorjev, aparatov za mrzle in inhalacija s paro, sterilizirane obveze in bandaže, kakor tudi nogavic za krčne žile, kilne pasove, vsakovrstne brizgalke in aparate za samoklistiranje, najboljša kvaliteta gumi-jevih stvari in gumijevih posteljnih podložk. — Vse bandaže se izdelujejo pod strogim nadzorstvom po od-8 52-49 redbah p. n. gg. zdravnikov.

Zunanja naročila se izvršujejo točno, hitro in diskretno.

Galvanični poniklovani zavod z obratom na motor. Popravila se izvršujejo točno in ceno.

Od c. kr. namestništva oblastveno dovoljeni urad za revizijo in reklamacijo tovarnih listin vseh vrst in pisarna za poizvedbo tarifov

**L. Jandl**  
**Trst**

prevzame brezplačno revizijo vseh tovarnih listin proti 30% deležu najdenih diferenc.

Dopušljate nam torej takoj franco vaše tovarne listine letošnjega leta in v treh dneh dobite poročilo o rezultatu revizije.

14 52-15

**JOS. WEIBL**

J. Spreitzerjev naslednik

LJUBLJANA,

Slomškove ulice št. 4.

Stavbeno-umetno in konstrukcijsko inženjersko.

Žično omrežje na stroj, ograje na mirodvoru, obmejno omrežje, vežna vrata, balkoni, verande, stolpne križe, štedilnike i. t. d.

Specijaliteta: 17-56

valjični zastori (Rollbalken).

**Svoji k svojim!**

Prodaj več tisoč komadov

**strešne opeke**

iz samega portland cementa zase izdelanega. Sprejemam naročila za vse vrste **betonskih izdelkov** n. pr. stopnice, bangarje, korita za živino in za vodnjake, okvirje za nagrobne krste i. t. d. Izdelujem tudi žične ograje s cementnimi stojali ali verejami. 9 17

**Ivan Waland, posestnik**

Hlebce pri Lescah, Gorenjsko.

Večkrat premirano!

**Glinaste peči** 16 52-43

štedilnike, banje za kopeli, kakor tudi kipe, vaze in druge glinaste izdelke v vseh barvah, trpežne in cene priloga

**Avgust Dreise**

prva in največja tovarna peči in glinastih izdelkov v Ljubljani.

Zlate svetiljke: Berlin, Pariz, Rim itd.

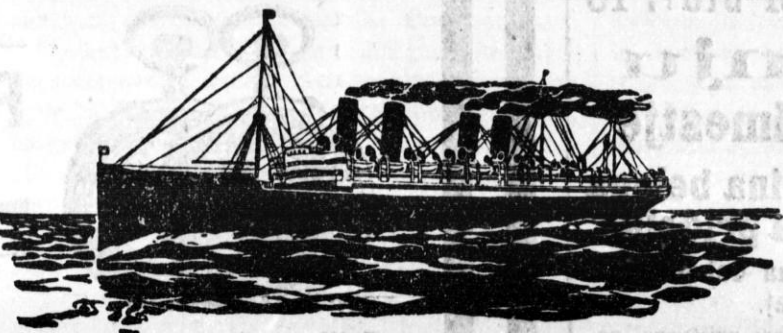
Najboljše kosmetično  
**Zobočistilno sredstvo**

**Seydlin**

Izdelovatelj  
**O. Seydl**

Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

15-106  
Dobri se  
v  
lekarni  
stojijo



ali Buks—Pariz—Havre (via Southampton). Garantira se potnikom, da so gotovo ukrcaji na parobrod, dva parobroda odhajata vsaki teden. :: Vožnja pa morju 5 1/2 do 6 dni. Natančnejša pojasnila in vozne, plovne rede daje rade volje in zastoj 30 8-7

**Agentura „Amerikan-Line“ s Buchs (Rheintal).**  
Generalni zastopniki Im Obersteg & Co.

„Amerikanska Linija“

priloga potnikom v Ameriko najhitrejšo, varno in ceno vožnjo preko Buks—Pariz—Cherbourg

**Veletrgovina** galanterijskega, norimberškega, modnega in drobnega blaga

**Anton Adamič, Kranj, Glavni trg**  
priloga 4 13-8

za spomlad svojo dobro sortirano zalogo ravno došlih predpasnikov, modernih ženskih pasov, najpripravnejših modrcov, fine vlasne garniture, kravate, srajce, ovratnike, prsnike, zapestnice, nogavice in sploh vse v to svrhu spadajoče potrebščine.

Glavna tovarniška zaloga otroških vozičkov, potovalnih kovčegov (za Ameriko), košaric in najnovejših tržnih tašk.

OPOMBA. Radi velikih nakupov raznega blaga so cene znatno nizke in brez konkurence.

Na drobno in debelo! Na drobno in debelo!

Električna gonilna sila.

Tovarna oljnatih barv, laka in firneža

**Brata Eberl**

črkoslikarja, lakirarja, stavbena in pohištvena pleskarja

Ljubljana, Miklošičeve ulice 6, nasproti hot. „Union“

Ustanovljeno 1842. Telefon 154.

52-31

Kranjoi k Krajnou!

20/IX  
1908

**GAJ**

Velezaloga.

Pecco, Pecco orang, Ceylon, Assam, Java, Ceylon Souhong, Mandarin, i. t. d.

Fino pecivo za čaj:  
Amor in druge vrste.

**Zdravko Krajnc, Kranj**

23 13-18

SVOJI K SVOJIM!



## Samogovori

se imenuje najnovejša, pravkar izšla  
knjiga 46 5-5

Otona Zupančiča.

Dobi se v vseh boljših knjigarnah  
broširana za 3 K, vezana za 4 K.

**Zobozdravniški  
Zobotehniški :: atelje  
dr. Edvard Globočnik**

v Kranju 1 52-25

je od 16. septembra 1908 slav. občinstvu  
na razpolago

**vsaki dan in  
tudi v nedeljo.**

**Nova zaloga vina!**

Podpisani naznanjam, da sem otvoril

**v svoji lastni hiši števil. 10**

**v Kranju**

**Kokriško predmestje**

**zalogo istrskega, vina belega  
in rdečega, lastnega pridelka.**

Liter stane 32 vinarjev na debelo od  
:: 56 litrov naprej. ::

Kdor mi more dokazati, da nimam pristnega, naravnega vina, se zavežem, dotičniku plačati 4000 K.

S spoštovanjem

**FRAN ZOHIL**

veleposesnik vinogradov  
v Žminju (Istra).

28 15-9



**B. Z. S. 33 : 186.**

Seja triumvirata dne 27. 9. 090. Lokal: Prezidialna dvorana.

**DNEVNI RED:**

1. Udana prošnja gospodične Hermenegilde dela Bunka, iz kategorije III. c., telesna teža: 1 cent 73 funtov 1 unca; duševna potenca 0-00001 mm<sup>2</sup>, starost 24 let, za dovoljenje, da bi se poročila s članom števil. 28.
2. Določitev prostora za sezidanje ženske kasarne o Antisatanaiku.
3. Prošnje treh članov za legitimacije k nedeljski promenadi.

**Triumvirat.**

59 -2

Slovinci, ne zablite družbe  
**SV. CIRILA IN METODA**

**Zaloga vsakovrstnega  
● lesenega, železnega ●  
in pblazinjenega pohištva  
**Puc & Comp.**  
v Ljubljani, v Kolizeju, na Marije Terezije cesti št. 11**

5 52-33

Največja trgovina na Gorenjskem.

**Rudolf Rus**

urar v Kranju

poleg lekarne.

Ustanovljeno leta 1885.



Velika zaloga vsakovrstnih ur, zlatolne in srebrnine ter optičnih predmetov. Popravila točno in ceno. Najnižje cene. Priznano izborna blago.

# Mestna hranilnica v Kranju

Splošni rezervni zaklad

185.000 kron

Posebni rezervni zaklad

3.300 kron. 42 26-5

Koncem leta 1907: Stanje hranilnih vlog 4,497.000 kron, posojil na zemljišča 2,725.000 kron ter posojil občinam 183.000 kron.

Ta najstarejši denarni zaved v Kranju uraduje na retovžu vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne, ob smanjih in tržnih dneh pa tudi od 2. do 4. ure popoldne.

obrestuje hranilne vloge po

**4%**

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle vložne obresti pripisuje h kapitalu vsakega pol leta — to je dne 30. junija in dne 31. decembra — ne da bi bilo treba vlagateljem se zglasati radi tega pri hranilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina Kranj z vsem svojim promoženjem in z vso svojo davčno močjo. — Da so hranilne vloge res varne, priča zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev.

Hranilnica posoja na zemljišča po 5% na leto in na amortizacijo v 36 letih, tako da na primer dolžnik v teku 36 let popolnoma poplača posojilo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsakega pol leta po 3 krone.